View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk
brought to you by CORE
provided by Julkari

Seksuaalisuus seksityössä

ANNA KONTULA

”Tärkein ero on, että harrastaessasi seksiä huvin vuoksi teet sen tavallisesti sellaisen ihmisen kanssa, jota todella haluat. Asiakastakin voi haluta, mutta niin käy harvoin, jos oma seksuaalinen suuntautuminen ei satu olemaan valkoinen keski-ikäinen heteromies. Jos on, huoran työ voi sisältää paljon nautintoa.” (Valerie Scott, haastatellut Shannon Bell 1994, 110.)

Niin akateemisessa keskustelussa kuin valtajulkisuudessakin törmää usein uskomukseen, jonka mukaan seksipalvelujen myyminen aiheuttaa huomattavia fyysisiä ja psyykkisiä vaurioita. Prostituution ajatellaan vieraannuttavan (naisen) seksuaalisuudestaan ja hajottavan hänen identiteettinsä. Akteista ja ruumiinosista tulee hyödykkeitä. (Pateman 1988, 207.) Jotkut ovat sitä mieltä, että kaupallinen seksi tuhoaa kyvyn nauttia seksistä myös privaattisuhteissa (sisältäen ei-kaupallisen seksin monogaamisista parisuhteista lyhytkestoisiin satunnaissuhteisiin). Seksityöntekijän tulkitaan toimivan itsetuhoisesti ja siksi menettävän – ainakin väliaikaisesti – kyvyn nauttia ”todellisesta” läheisyydestä ja seksuaalisuudesta. (Farley & al. 2003, 34, 58.) Tähän kansainväliseen keskusteluun viitataan toistuvasti myös suomalaisissa puheenvuoroissa (esim. Auvinen 2006).

Uskomusta seksityön universaalista tuhoavuudesta on myös kritisoitu. Seksityötutkimuksessa[1] korostetaan prostituution sisäistä ambivalenssia ja sitä, kuinka kaupallinen seksi voi yksilötasolla olla joko elämänhallintaa rajoittava tai sitä lisäävä tekijä – usein molempia (Kempadoo 1998, 124–128). Akateeminen ja teoreettinen keskustelu näkee liian helposti seksityöntekijät keskenään yhtenäisenä ja toisaalta ”normaaleista” naisista poikkeavana ryhmänä, jolloin kaupallisen seksin sisäiset erot jäävät huomaamatta (Agustín 2007, 6–7; Scoular & O’Neill 2007, 768–769).

Ei ole lainkaan yhdentekevää, miten kaupallista seksiä tutkitaan. Stigmatisoidun asemansa vuoksi seksityöntekijöiden on hyvin vaikea haastaa niitä käsityksiä, joiden varassa kuitenkin tehdään suoraan heidän arkeensa vaikuttavia poliittisia päätöksiä. Keskittyminen pelkästään seksityön haittoihin johtaa uhridiskurssiin, joka mitätöi seksityöntekijöiden omat kokemukset ja pyrkimykset elämänhallintaan. Kun seksityö mielletään lähtökohtaisesti naisiin kohdistuvana väkivaltana, siinä toimivien ihmisten omat selviytymismekanismit sumenevat ja politiikan tavoitteeksi nousee prostituution määrällinen vähentäminen.

Artikkelissani keskityn Suomessa toimivien seksityöntekijöiden kokemuksiin seksuaalisesta nautinnosta ja sen puutteesta, sillä usein seksin myymisen vahingollisuuden oletetaan näkyvän juuri seksuaalisuuden häiriöinä. Pohdin, millä tavoin seksityöntekijät itse kokevat työnsä suhteen seksuaaliseen nautintoon ja mitkä kaupallisen seksin ominaisuudet siihen vaikuttavat. Vaikka aineistoni on kerätty lähinnä prostituoiduilta, käytän neutraalimpaa yleiskäsitettä seksityöntekijä. Valintaa perustelee se, että useimmat prostituution piirteet toistuvat myös muissa seksitöissä (eroottinen tanssi ja konsultaatio, puhelinseksi, escort-palvelut, valtaan tai fetisseihin perustuvat s/m-palvelut, pornontuotanto jne.) ja monet prostituoidut ovat tehneet myös jotakin muuta seksityötä. Lisäksi käsite korostaa seksityöntekijöiden omaa toimijuutta (Sharp & Earle 2003, 40).

Kohtuullisen sosiaaliturvan ja yhteisön pienuuden vuoksi pakkoprostituutio on Suomessa harvinaista (Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio, 2003, 15–16). Suurin osa prostituoiduista tarjoaa seksi-

1. Seksityötutkimuksella viittaan tässä suuntaukseen, jolle on tyypillistä seksityöntekijöiden oman kokemuksen kunnioitus, empiirisyys, kaupallisen seksin sisäisten valtasuhteiden analyysi ja yhteys seksityöntekijöiden omiin etujärjestöihin. Seksityötutkimusta kokoava foorumi on Research for Sex Work (http://www.nswp.org/r4swl).

palveluja itsenäisesti ja osa-aikaisesti, mikä monissa muissa maissa on mahdollista vain seksityöntekijöiden eliitille (O'Connell Davidson 1998, 88). Viime vuosien muutokset lainsäädännössä (katuprostituution sekä asiakkuuden osittainen kriminalisointi, seksityön lisääminen käännytysperusteeksi) ja kommunikaatioteknologia ovat oleellisesti muuttaneet seksityön kenttää. Asiakashankinta on siirtynyt kaduilta, ravintoloista ja lehtien ilmoituspalstoilta internetiin. Asiakaskontaktien solmimisen lisäksi seksityöntekijät käyttävät internetiä vertaistukeen ja muuhun keskinäiseen yhteydenpitoon[2]. Turvaseksi näyttää hiljalleen vakiintuneen normiksi. Suomalaiset seksityöntekijät ovat siis monella tapaa hyvässä asemassa, ja siten voidaan olettaa, että heillä on keskivertoa paremmat lähtökohdat myös seksuaaliseen hyvinvointiin[3].

Aineisto

Artikkeli perustuu kolmen vuoden kenttätyöhön ja sen kuluessa kerättyyn aineistoon, ennen muuta seksityöntekijöiden suljetun internet-foorumin keskusteluihin (noin 11 000 viestiä 60 seksityöntekijältä vuosina 2003–2006) sekä 25 seksityöntekijän (20 naista, 2 miestä ja 3 trans-henkilöä) luottamuksellisiin haastatteluihin.

Stigman pelossa useat seksityöntekijät salaavat toimintansa (Kontula & Laakso 2007). Tämä johtaa kaksoiselämään, ja tutkijat ovatkin kokeneet vaikeaksi saada tietoa seksityöntekijöiden privaattielämästä (Sanders 2006, 455–456). Merkittävä osa maailmalla tehdyistä haastatteluista on toteutettu kaduilla tai bordelleissa (McKeganey & Barnard 1996, 8–10; Sanders 2006, 456). Suomessa kaupallinen akti solmitaan kuitenkin internetissä ja toteutetaan yksityisissä asunnoissa tai hotellihuoneissa. Siksi ainoa luonteva haastattelupaikka oli useimmiten seksityöntekijän koti. Tätä kautta tulin tutuksi myös haastateltavien yksityisen elämän kanssa ja tapasin heidän poikaystäviään, lemmikkejään ja joskus lapsiaankin.

Seksialan liiton[4] varapuheenjohtajana pääsy kaupallisen seksin kenttään oli suhteellisen helppoa. Tunsin ennalta useita avainhenkilöitä seksibisneksestä, poliisista, sosiaalisektorilta ja akateemisesta maailmasta. Silti 25 sitoutuneen haastateltavan löytäminen vei useita kuukausia. Jotkut haastatelluista ottivat itse yhteyttä, mutta useimpien kohdalla luottamuksen saavuttaminen edellytti suosittelijaa. Haastatelluista nuorin oli vain 16-vuotias ja vanhin 65-vuotias. Suomalaisten lisäksi aineistossa oli myös yksi venäläinen, virolainen ja thaimaalainen seksityöntekijä. Suurin osa tarjosi ensisijaisesti päiväkahviseuraa[5], mutta aineistosta löytyy kokemuksia myös katuprostituutiosta, erottisesta tanssista, puhelinseksistä ja s/m-palveluista. Osa työskenteli seksitöissä täysipäiväisesti, kun taas toiset saivat pääosan tuloistaan muualta. Neljä oli hankkinut muodollista koulutusta alalle, esimerkiksi hieroja- ja sidontakursseilta, terveydenhoidon alalta tai neuvontatyöstä. Haastatteluhetkellä kolme oli lopettanut seksityön ja neljä suunnitteli tekevänsä niin lähitulevaisuudessa.

Seksityöntekijöiden keskustelufoorumin kirjoittajista ei tietenkään ole saatavilla yhtä tarkkoja tietoja kuin kasvokkain tehdyissä haastatteluissa. Koska pääsy sivustolle on kuitenkin rajattu (ylläpitäjä teki kohdallani poikkeuksen foorumin jäsenten suostumuksesta), aktiivisten kirjoittajien joukko on pieni ja he tuntevat toisensa. Suurin osa seksityöntekijöistä ei tunne ketään muuta alalta. Siksi anonyymin internet-foorumin mer-

2. Osoitteessa: http://www.sihteeriopisto.net.

3. Kuitenkin Suomessakin on seksityöntekijöiden ryhmiä, joilla on muita heikommat mahdollisuudet työnsä ehtojen määrittelyyn. Kenttä on etnisesti jakautunut: suomalaiset tarjoavat perinteistä päiväkahviseuraa ja kalliita erikoispalveluja, thaimaalaiset eroottista hierontaa ja venäläiset ja virolaiset pelkästään päiväkahviseuraa, usein parittajan kontrollissa. Käännytysuhan alla työskentelevät ulkomaiset seksityöntekijät eivät voi turvautua viranomaisiin ja joutuvat siten suomalaisia tai Suomessa vakituisesti asuvia kollegojaan todennäköisemmin väkivallan uhriksi. Prostituution kentästä löytyy myös päihteiden väärinkäyttöä, mielenterveysongelmia ja yhteyksiä rikolliseen alamaailmaan. (Kontula 2005.)

4. Seksialan liitto Salli (http://www.salli.org) on Suomessa toimivien seksityöntekijöiden etujärjestö, joka pyrkii edistämään seksityöntekijöiden ihmisoikeuksia, työturvallisuutta ja ammattitaitoa sekä laajemmin seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

5. "Päiväkahvit" on jäänne ajalta, jolloin lehdet kieltäytyivät julkaisemasta maksullisia seksi-ilmoituksia. Siitä muodostui koodisana, jolla kaupallinen seksi erottui muista seksi-ilmoituksista (Varsa 1986). Kun puhutaan päiväkahveista (pk), sillä tarkoitetaan yleensä emätinyhdyntää, jota saattaa edeltää suuseksi tai intiimi hieronta. Tapaaminen sovitaan useimmiten myyjän tai asiakkaan yksityisasuntoon, parittajan vuokraamaan työasuntoon tai hotelliin.

kitys on suuri. Viestiketjuissa vaihdetaan ammatillisia vinkkejä, varoitetaan vaarallisista asiakkaista, organisoidaan yhteistoimintaa ja rakennetaan vastaidentiteettiä. Tutkijalle ”Sex Worker Community”[6] on kallisarvoinen aineisto, sillä seksityöntekijät ovat itse valinneet keskustelunaiheet omista lähtökohdistaan käsin. Monet viesteistä on kirjoitettu jonkin aktuaalin pulmatilanteen aikana, esimerkiksi myöhässä olevaa asiakasta odotellessa tai hankalan asiakkaan juuri lähdettyä.

Kiinnostukseni seksityöhön heräsi huomiosta, kuinka huonosti yleisesti prostituutioon liittyvät myytit vastasivat tuntemieni seksityöntekijöiden välittämää kokemusta toiminnastaan. Julkisuuden keskustelu näytti kiertyvän ennen muuta seksityöntekijöiden seksuaalisuuden ympärille ilman, että heillä itsellään oli mahdollisuutta osallistua keskusteluun.

Huomio johti valitsemaan emansipatorisen tutkimusotteen. Se perustuu ajatukseen, että haastateltavilla on oltava mahdollisuus paitsi kertoa elämästään myös osallistua tutkimuskysymysten muotoiluun ja tulosten analyysiin (Freire 2005, 230; Irwin 2006, 165). Käytännössä se tarkoittaa, että osa haastatteluista rakennettiin mahdollisimman vapaamuotoisiksi ja kahdeksan haastattelemistani seksityöntekijöistä sitoutui kommentoimaan tekstejäni. Aloitin aina haastateltavan kanssa kysymällä hänen elämäntarinaansa. Sitten tarkensin joihinkin useammassa haastattelussa esille nousseisiin teemoihin, kuten seksiin, stigmaan, työhön ja elämänhallintaan. Kaikki muodolliset haastattelut nauhoitettiin, mutta tilanteisiin liittyi paljon myös nauhoittamatta jäänyttä epämuodollista jutustelua.

Seksityöntekijät ovat kommentoineet vuosien varrella tekstejäni eri vaiheissa. Potentiaalinen palaute voidaan jakaa kolmeen ryhmään: 1) kehuihin, 2) tyrmäyksiin ja 3) lisäyksiin. Vaikka vastuu tulkinnasta on viime kädessä tutkijalla, lähden siitä, että yliyksilöllistenkin johtopäätösteni tulisi jollakin tasolla resonoida haastateltavien kokemukseen. Jos seksityöntekijät suhtautuisivat heidän haastatteluidensa perusteella tekemääni tulkintaan yksiselitteisen kielteisesti, se toimisi varoitusmekanismina analyysin mahdollisista puutteista. Toistaiseksi kommentit ovat kuitenkin olleet pieniä lisäyksiä ja tarkennuksia, joiden huomioon ottaminen on mielestäni lisännyt tekstin moniulotteisuutta. Esimerkiksi huomio orgasmien ajoittaisesta epätoivottavuudesta tuli mukaan vasta kommenttikierroksen jälkeen.

Joissakin prostituutiosta käytetyissä puheenvuoroissa (Barry 1995, 69–70) varoitetaan uskomasta seksityöntekijöiden omaa kertomusta kokemuksestaan ainakaan niissä tapauksissa, kun kertomus korostaa seksityön positiivisia merkityksiä. Totta onkin, että inhimillisen kokemuksen totuudellinen ja konteksteista puhdas tavoittaminen lienee mahdotonta ja tutkijan on hyvä se tiedostaa. Kuitenkin monet yhteiskuntatieteellisesti kiinnostavat kysymykset käsittelevät inhimillistä kokemusta, josta emme voi saada tietoa muulla tavoin kuin tiedustelemalla kokijalta itseltään. Huomattavaa myös on, että milloin kirjallisuudessa korostetaan pelkästään prostituution negatiivisia vaikutuksia, lähteenä käytetään silloinkin haastatteluihin perustuvia tutkimuksia.[7] Kaikkeen empiiriseen aineistoon on suhtauduttava kriittisesti, mutta ei ole mitään syytä vähätellä haastateltavan todistusta omasta kokemuksestaan vain sillä perusteella, että se on ristiriidassa yleisten käsitysten kanssa.

Orgasmeja vai ei

Myytti seksityön universaalista tuhoavuudesta sisältää ainakin kaksi taustaoletusta. Ensinnäkin

6. Osoitteessa: http://www.sihteeriopisto.net/forum/. Internetin roolista seksibisneksessä on olemassa lukuisia artikkeleita (Sharp & Earle 2003; Sanders 2005), mutta niiden empiirinen aineisto on kerätty avoimilta sivustoilta.

7. Anglosaksisella kielialueella selvästi useimmin siteerataan norjalaisten Cecilie Høigårdin ja Liv Finstadin tutkimusta (1992). Se perustuu 26 prostituoidun haastatteluun; heistä enemmistö työskenteli kadulla ja puolella oli huumeriippuvuus. Høigårdin ja Finstadin omistani poikkeavat tulokset eivät selity pelkästään haastateltavien erilaisesta asemasta, vaan nähdäkseni tutkijoiden voimakkaat lähtöoletukset ovat ”sulkeneet heidän korvansa” teoriaan sopimattomilta nyansseilta. Haastateltavien kommentit työnsä positiivisista ulottuvuuksista esitetään vain, jotta sosiaalityöntekijät tietäisivät, miten saada naiset pois alalta, sillä todellisuudessa ”eihän kukaan ‘halua’ vuokrata vaginaansa jäteastiaksi tuntemattomien miesten spermalle” (1992, 76 & 180). Huolimatta haastateltavien eksplisiittisistä viittauksista sosiaaliseen stigmaan pahan olonsa syynä (1992, 108) Høigård ja Finstad jättävät sosiaalisen kontekstin huomiotta ja johtavat havainnoimansa haitat pelkästään (universaalisti samalla tavoin koettuun ja vaikutuksiltaan samanlaiseen) aktiin vaihtosuhteessa.

sen, että seksin kuuluu olla (naiselle) nautinnollista, mutta kaupallinen seksi ei sitä ole[8]. Carole Pateman (1988, 198) on sanonut, että ”prostituutiossa mies käyttää naisen ruumista omaan nautintoonsa. Prostituoidulle ei halua tai nautintoa ole”. Ja toiseksi sen, että (naiselle) tyydyttävä seksi on mahdotonta ilman emotionaalista kiintymystä (Barry 1984, 266–269; Dworkin 1987).

Oma aineistoni kyseenalaistaa molemmat oletukset. Suurin osa haastattelemistani seksityöntekijöistä kertoo saavansa orgasmeja töissä. Oma tyydytys ei ole pääasia, mutta ajoittain se on silti läsnä.

Seksityöntekijöiden keskuudesta löytyy laaja kirjo erilaisia tapoja suhtautua seksiin. Orgasmi on aineistossani vain yksi osa laajempaa seksuaalista nautintoa, jolla tarkoitetaan sellaisia tuntemuksia, reaktioita ja toimintaa, jotka seksityöntekijä mieltää seksuaalisiksi ja jotka tuottavat hänelle seksuaalista nautintoa fyysisellä tai henkisellä tasolla. Jotkut seksityöntekijät liittävät nautinnon lähes jokaiseen asiakastapaamiseen, kun taas toisille se voi olla ikimuistoinen poikkeus. (Yleisin asiakastapaamisen arvosana lienee tosin ”yhdentekevä”.)

Nautinto seksityössä tulee esiin myös Mari-Elina Laukkasen tutkimuksessa miesprostituoiduista (1998, 61). Hän jakaa haastattelemansa miehet kahteen ryhmään. Osa myi seksiä selvästi rahan takia, mutta toisia motivoi ensisijaisesti heidän oma seksuaalinen nautintonsa: ”Rattomies ei siis ole ainoastaan maksavan asiakaskunnan kulutuksen kohde vaan myös kuluttava subjekti. Maksava asiakaskunta takaa hänelle vaihtelevan ja ehtymättömän seksuaalisten fantasioiden temmellyskentän.” Samansuuntaisia motiiveja on löydetty ruotsalaisten seksiä myyvien homomiesten haastattelututkimuksissa (Eriksson & Knutagård 2005, 35–36).

Naispuolisiin seksityöntekijöihin painottuvassa aineistossani rahan ansaitseminen ja nautinto esiintyvät tiiviimmin toisiinsa kietoutuneina, mutta Laukkasen kuvaama hedonismi on silti tunnistettavissa. Jopa Tarulla, joka korostaa tekevänsä seksityötä vain taloudellisista syistä, seksuaalisen tyydytyksen hankkiminen prostituutiosuhteista nousi keskeiseksi yksityiselämän pettymysten myötä:

> ”Sitten mä päätinkin, et mä alan kerta kaikkiaan käyttää heitä vaan seksuaaliseen tyydytykseen. Jos mä kerran sitä muutenkin teen ja saan siit rahaa, niin saanhan mä siit ottaa sit nautintoni. Ja mä onnistuin siinä siinä mielessä, et mä todellakin aloin näkeen miehissä pelkkää kävelevää lihaa tai jotain. Et ne ei pysty antamaan naiselle mitään muuta kun seksiä.” (Taru)

Seksuaalisen mielihyvän määrä vaihtelee seksityöntekijästä toiseen, mutta myös tilanteisesti. Esimerkiksi Kaarina arvioi, että hänen oma nautintonsa riippuu paljon asiakkaasta. Lilja kertoi, että käyttäessään amfetamiinia hän oli ”hirveessä seksikoukussa”, mutta raitistumisen myötä asiakastapaamisista on tullut ”vain työtä”. Tiuku tapasi aluksi asiakkaita vain silloin, kun hän itse kaipasi seksiä: ”Sillon aluksi se oli ihan selkeesti, että asiakkaat tuli mua varten ja mun halujani varten. Tai siis että mä tyydytin omia halujani asiakkailla.” Myöhemmin hän koki ammatillisuuden edellyttävän etäisyyttä omiin seksuaalisiin tarpeisiinsa.

Seksityöntekijän kokeman seksuaalisen nautinnon suhteen on mahdotonta vetää yleispätevää rajaa kaupallisten ja privaattisuhteiden välille. Joidenkin mielestä seksuaalinen nautinto kuuluu vain privaattisuhteisiin, toiset taas sijoittavat sen ainoastaan kaupallisen seksin alueelle. Maija katsoo olevansa vastuussa asiakkaiden nautinnosta, mutta antaa privaattisuhteissaan miesten palvella häntä, on ”totaalisen itsekäs”. Sirkan mielestä taas seksi on parempaa maksullisessa kontekstissa, sillä miehet arvostavat seksiä enemmän joutuessaan maksamaan siitä. Toisin kuin esimerkiksi Teela Sanders (2002, 561) esittää, rajanveto ei siis tapahdu sijoittamalla nautinto tai tunteet johdonmukaisesti vain privaattisuhteisiin.

Jos eroa kaupallisen ja yksityisen välillä ei tee seksuaalinen tyydytys, mikä sitten? Kyse on prioriteeteista. Privaattisuhteissa molemminpuolinen nautinto asetetaan etusijalle. Vaikka myös kaupallinen suhde voi sisältää seksuaalista mielihyvää, se ei ole seksityöntekijälle aktin onnistumi-

---

8. Tosin esimerkiksi Sheila Jeffreys (1990, 301–305) erottaa toisistaan ”nautinnon” ja toisaalta seksuaalisen kiihottumisen ja orgasmin. Hänen mukaansa alisteisissa ja väkivaltaisissakin seksiakteissa (joihin hän lukee prostituution) nainen voi saada orgasmeja, mikä aiheuttaa hämmennystä, koska meillä ei ole ajatuksellisia välineitä käsitellä einautinnollisia seksuaalisesti kiihottavia tilanteita. Hänen käsityksensä mukaan valtasuhteita erotisoiva seksi ei voi todellisuudessa olla alistettavalle (naiselle) nautinnollista, sai hän orgasmeja tai ei. Jeffreysin huomio on tärkeä, mutta oman aineistoni valossa hänen ehdottamansa erottelu ei osoittautunut toimivaksi.

sen kriteeri. Kaupallisessa suhteessa myyjän laukeaminen ei välttämättä ole edes positiivinen asia ja ainakaan se ei yksin riitä tekemään aktista onnistunutta:

”Ne sanoo et prostituutio on niinku helppoo rahaa. No mul oli yks asiakas, joka ei lauennu millään. Se tartti kahden ja puolen tunnin imemisen et se laukes. No oli se ny kohtuullinen, sain mä ite kolme orgasmia ja kolmesataa euroo, mut silti. Ime itte kyrpää kaks ja puol tuntii ja tuu sit sanoon, et helppoo rahaa. Onneks sil oli niin pieni, ettei laukaluut väsyny.” (Minna)

Seksityöntekijä ei tavallisesti valitse asiakkaitaan ensisijaisesti omien seksuaalisten mieltymystensä perusteella. Ammattilaisen näkökulmasta asiakas on ihanteellinen, kun hän huolehtii hygieniastaan, on tasapainoinen ja vaivaton, ei tingi eikä ihastu. Eroottinen karisma on toki plussaa, mutta ei välttämätön. Seksityöntekijän näkökulmasta tämä on oleellinen ero kaupallisen ja privaattiseksin välillä. Itse aktit voivat näyttää samanlaisilta ja molempia kutsumme seksiksi, mutta seksityöntekijälle kyse on kahdesta erillisestä tapahtumasta, seksistä työnä ja seksistä nautinnon vuoksi.

Emotionaalista työtä

Milloin seksityöhön ei liity myyjän nautintoa, taustalla voi tietenkin olla samoja tekijöitä kuin epätyydyttävässä privaattiseksissäkin, esimerkiksi itsetuntemuksen puute, kumppanin taitamattomuus tai hetken sopimattomuus. Onko maksuseksissä kuitenkin joitakin erityisiä mekanismeja, jotka ehkäisevät tai vähentävät myyjän seksuaalista nautintoa?

Kun seksityöntekijät puhuvat ammatillisuudesta, he puhuvat hyvin vähän seksistä. Seksin teknistä osaamista ei pidetä oleellisena, tai, kuten Lilja sen ilmaisee, ”kyl sen aika pian oppii, että edestä vai takaa vai mitenkä”. Sen sijaan hyvä seksityöntekijä on kohtelias, ystävällinen ja saa toisen tuntemaan itsensä erityiseksi silloinkin, kun itsellä ei ole paras mahdollinen päivä. Gerda kuvailee, miten tämä vaatii erityisesti uusien asiakkaiden kanssa herkkyyttä ja kokemusta: seksi on persoonallinen ja intiimi alue, ja yleensä pitää ”keksiä hyvin pienistä vivahteista, mistä toinen tykkää ja mistä on kyse”.

Emotionaalisessa työssä ammatillisuus tarkoittaa kykyä luoda asiakkaalle emotionaalinen illuusio. Toivottu reaktio saadaan aikaan fyysisten eleiden ja sosiaalisen tietämyksen avulla (Pasko 2002, 55). Seksityön ammattilaisen ja amatöörin ero ei ole ulkonäössä, iässä tai teknisessä taidossa vaan siinä, millaisia kokemuksia hän kykenee asiakkaalle tarjoamaan.

”Moni seksipalveluita haluava mieshän odottaa aina, että hän saa hyvän palvelun, hän saa kohteliaan palvelun. Hän saa palvelun, joka saa hänet tuntemaan olevansa ainut, hänelle on aikaa, ei ole mitään kiirettä. Ne on tunteita, jotka mä ymmärsin sillon aikanaan, et ne on todella, todella tärkeitä sille miehelle, joka tulee nautiskelemaan seksistä.” (Tiina)

Emotionaalisesti taitava seksityöntekijä voi ja usein osaa ulosmitata kykynsä myös taloudellisesti. Eräs haastateltava konkretisoi tämän osuvasti todetessaan, että jos pystyt kostumaan luonnollisesti tai opit lisäämään liukuvoiteen asiakkaan huomaamatta, voit saman tien nostaa hintoja 20 euroa. Seksityöntekijöiden mukaan monet miesasiakkaat pitävät myyjän (todellista tai taitavasti näyteltyä) orgasmia ratkaisevana seksin onnistumisen kriteerinä.

”Tavallaan helppoa, mutta joskus ärsyttää nämä, jotka haluavat ’väkisin’ minulle tuottaa nautintoa. Rasittavaa feikata orkku toisensa perään, miettien mikä olisi sopiva ja uskottava väli laueta kun klittaa kivistää turha ja taitamaton räpläys.” (Maisa)

Feikkiorgasmi on kouluesimerkki emotionaalisesta työstä. Tarulle ja Sirkalle ammattimaisuus osaltaan merkitsee, että kun seksityöntekijän nautinto näyttää asiakkaalle ratkaisevan tärkeältä, he esittävät vakuuttavan orgasmin, ”koska ihminen on sellanen, et jos se jotakin haluu, niin jos sille syöttää sen mitä se haluu tietää, niin se uskoo siihen helposti” (Taru). Seksityöntekijöiden ammattipuheessa korostuu kuitenkin feikkiorgasmia yleisempi kyky luoda vieraan ihmisen kanssa nopeasti riittävän intiimi tunnelma, jotta seksi ylipäätään on mahdollista. Vaikka stereotyyppinen tosimies kykenee seksiin milloin vain ja kenen kanssa tahansa, arkitodellisuudessa asiakkaan luottamuksen voittaminen ja hänen jännityksensä laukaiseminen ovat osa ammattitaitoa:

”Saatoin silittää selkää tai mahaa, niinku saada se ihminen rentoutumaan. Eikä siihen rentouttamiseen menny ehkä kun minuutti, mut siihen ujouden voittamiseen muilla tavoin ois menny iäisyys. Mikä sitten ois vaikeuttanu mun työtä.” (Gerda)

Aidon orgasmin korvaaminen feikillä voi olla tie-

toinen strategia ammatillisen etäisyyden turvaamiseksi. Sitä ei kuitenkaan mielletä minuuden menetyksenä tai vieraantumisena omasta seksuaalisuudesta, vaan tavoitteena on kontrollin säilyttäminen asiakassuhteessa. Se voi olla keino oman turvallisuuden varmistamiseen intiimeissä kontakteissa ennalta tuntemattomien ihmisten kanssa. Toisaalta seksityöntekijä saattaa ajatella, että hänellä on vastuu tilanteesta ja asiakkaan nautinto asettuu muun edelle. Jos asiakkaita on paljon, kyse voi olla taloudellisesta välttämättömyydestä:

”No jos on päivässä vaan yks tai korkeintaan kaks asiakasta, sillon voi päästää ittensäkin laukeemaan. Mut jos niitä on enemmän, niin se ei vaan onnistu. Jos vaikka sais ekan ja tokan asiakkaan kanssa kahdesta kolmeen orkkua, niin tulis kyllä semmonen olo, ettei niitä muita viitti enää ottaa vastaan.” (Minna)

Kaupallisen seksin logiikkana on ansaita mahdollisimman suuri rahasumma mahdollisimman vähällä vaivalla tarjoamalla asiakkaalle eroottinen elämys. Kuten seksityöntekijöiden kirjoittamassa ammattioppaassa (Turvallisempaa seksiä, turvallisempaa seksityötä, 1997, 48–55) todetaan, ammatillisuus seksityössä tarkoittaa tilanteen kontrollointia, etäisyyden säilyttämistä ja oman työmäärän minimointia.

Mitä vahvemmin seksityöntekijä kokee itsensä asiakkaan elämyksestä vastuulliseksi ammattilaiseksi, sitä helpommin hän työntää oman nautintonsa taka-alalle silloinkin, kun hetki ja kumppani houkuttelisivat keskittymään omaan itseen. Taustalla on kuitenkin vaikea nähdä sellaista ”itsestä vieraantumista”, ”identiteetin pirstaloitumista” tai ”oman ruumiin esineellistämistä kauppatavaraksi”, johon oletukset prostituution universaalista tuhoavuudesta perustuvat. Paikoitellen puheeseen nautinnon etäännyttämisestä henkii huomattavan elämäniloinen asenne:

”Olen aina (niin pitkään kun muistan) saanut itse pään räjäyttäviä orkkuja… Asiakkaiden kanssa pyrin myös olemaan – ajattelemaan jotakin muuta etten huutaisi ja hilluisi orkuissani. Joskus niin silti sattuu että orgasmi vaan tulee, enkä voi sille mitään. Olenpa joskus aina silloin tällöin ejakuloinutkin... Mietinkin että miksi ihmeessä joskus 2 asiakkaan jälkeen olen aivan kuitti...☺” (Sofia)

Arlie Russel Hochschild (2003, 6–7) määrittelee emotionaalisen työn kontrolloiduksi tunteiden ilmaisuksi, jolla on taloudellista arvoa. Hän jakaa tutkimiensa lentoemäntien työn fyysiseen (raskaiden tarjoiluvaunujen työntäminen), henkiseen (hätälaskeutumisen organisointi) ja emotionaaliseen tasoon. Näistä viimeinen ”edellyttää, että henkilö houkuttelee tai tukahduttaa tunteitaan ylläpitääkseen ilmettä, joka tuottaa muissa tavoitellun mielialan – tässä tapauksessa tunteen huolenpidosta miellyttävässä ja turvallisessa ympäristössä”. Hochschild (2003, 187–189) näkee emotionaalisen työn seuraukset ongelmallisina. Hänen mukaansa emootioiden käyttäminen vaihtosuhteessa johtaa ihmissuhteiden esineellistymiseen ja vahingoittaa ”oikeita” tunteita. Huolimatta siitä, että artikkelini alussa esitelty prostituutiokritiikki kieltää jyrkästi prostituution yhteyden työelämään, Hochschildin näkemys tulee lähelle väitettä kaupallisen seksin vieraannuttavasta vaikutuksesta.

Suomessa toimivien seksityöntekijöiden asema poikkeaa kuitenkin merkittävästi yhdysvaltalaisen lentoemännän tilanteesta. Hochschild kehitti teoriansa suuressa organisaatiossa, jossa työntekijöiden emootiot kontrolloitiin ja standardisoitiin yritysjohdosta käsin. Päivi Korvajärven (1999, 354) mukaan valtaosa myös myöhemmästä emotionaalisen työn tutkimuksesta on tehty samasta näkökulmasta, jolloin työntekijöiden omiin kokemuksiin on kiinnitetty vain vähän huomiota. Näin emotionaalisen työn negatiiviset vaikutukset ovat ylikorostuneet. Joidenkin arvioiden mukaan organisaation koko vaikuttaa merkittävästi siihen, kuinka pitkälle johto voi säädellä emotionaalista työtä. Pienemmissä yksiköissä käytäntöjä määrittelevät myös asiakkaat, kollegat ja työntekijän oma henkilöhistoria. (Seymour & Sandiford 2005, 555.)

Myös prostituutiota emotionaalisena työnä tarkastelleet Laura Agustín (2003, 385–386) ja Wendy Chapkis (1997, 69–83) kiinnittävät valitettavan vähän huomiota seksityöntekijöiden autonomian asteeseen. Suomessa itsenäisesti toimivilla seksityöntekijöillä on kohtuullisen hyvät mahdollisuudet valita asiakkaansa, päättää hinnoista ja vaikuttaa työskentelyoloihinsa. Vaikka monet heistä tiedostavat kaupallisen seksin emotionaaliset riskit, he arvioivat ne kuitenkin vähäisemmiksi kuin muissa heille tarjolla olevissa – pääosin työnantajan kontrolloimissa – töissä[9]. Seksityöntekijät puhuvat paljon työnsä emotio-

9. Itse asiassa toisaalla myös Hochschild (2003, 187) tuo esille, että emotionaalisen työn haittoja voidaan vähentää työntekijöiden autonomiaa lisäämällä.

naalisesta ulottuvuudesta, mutta sitä ei mielletä riistoksi. Pikemminkin emotionaaliset ja sosiaaliset taidot nähdään resurssina, joka auttaa pitämään asiakassuhteen myyjän kontrollissa. Seksityön emotionaalinen luonne näyttää todella johtavan oman nautinnon etäännyttämiseen, mutta aineistossani kyse näyttäisi olevan enemmän seksityöntekijän pyrkimyksestä suojautua vieraantumiselta kuin altistumisesta sille.

Kontrollissa

Oman nautinnon etäännyttämisen ohella aineistostani löytyy kohtia, joissa seksityö on toiminut väylänä tyydyttävämpään seksielämään. Erityisesti naisten puheessa toistuu tarina, miten sinänsä seksuaalisesti yhdentekevä maksuseksi on johtanut huomattaviin parannuksiin henkilökohtaisessa elämässä. Miten tämä on mahdollista?

Lähden avaamaan mekanismia asiakkaan ja myyjän välisen valtasuhteen kautta. Seksityöntekijöiden näkemyksen mukaan asetelma suosii heitä: 25 haastatellusta 13 ilmoitti olevansa asiakkaaseen nähden dominoivassa asemassa ja 11 arvioi vallan jakautuvan osapuolten kesken tasaisesti siten, että seksityöntekijä määrittelee rajat, joiden puitteissa asiakas tekee valintansa[10].

Seksimarkkinoille Suomessa on tällä hetkellä tyypillistä tarjontaan nähden moninkertainen kysyntä eli ”myyjän markkinat”[11]. Tämä näyttää vaikuttavan merkittävästi seksityöntekijöiden autonomiaan, sillä asiakkaat joutuvat kilpailemaan keskenään tapaamisajoista. Yhdessä kohtuullisen työllisyystilanteen ja sosiaaliturvan kanssa myyjän markkinat tarkoittavat, että seksityöntekijä voi valikoida asiakkaansa ja useimmiten myös seksityön lopettamisen.

> ”Ja mikäli mulla ei ole asiakkaan kanssa hauskaa, mä huomaan sen kahden kerran jälkeen, niin mä sanon asiakkaalle suoraan, et tämä ei toimi. Mä sanon aivan niinku suoraan, et ’sun kannattais nyt hankkia palvelu muualta, mut multa sä et saa tätä’. Mä olen joutunu sanoon sen muutamia kymmeniä kertoja, mut kun se on totta. Ihan yhtälailla mulla on oikeus valita mun asiakkaat, kun asiakkailla on oikeus valita minut.” (Tiina)

Seksityöntekijän asemaa asiakkaaseensa nähden vahvistaa myös alan sisäinen valta-asetelma. Ostaja joutuu maksamaan tapaamisesta ja haluaa sitä. Kuten olemme huomanneet, monesti asiakkaan kannalta onnistunut akti vielä edellyttää seksityöntekijän kiihottumista (tai ainakin kiihottumisen performanssia). Toisaalta useimmat myyjät ovat tyytyväisiä, kunhan he saavat rahansa, eikä etukäteen suoritettava maksu ole riippuvainen asiakkaan nautinnon määrästä. Vaikka myyjä olisi taloudellisista syistä vastentahtoisesti alalla ja siten sen tuloista riippuvainen, hänen tulonsa eivät ole sidoksissa tiettyyn asiakkaaseen.

Seksityöntekijöiden vallan kokemus on kiinnostava, ei ainoastaan heistä rakennettuja uhrimyyttejä vasten, vaan myös siksi, että samalla aineistosta löytyy useita mainintoja alisteisesta asemasta privaattisuhteissa. Tiuku koki aikanaan painostusta ensimmäisen seksikokemuksensa yhteydessä, Liljan ensirakkaus lähti heti neitsyyden jälkeen ja Ramonan teinisuhde oli yksipuolista oraaliseksiä, jopa kolme kertaa päivässä. Ramonalla, Sirkalla, Gerdalla ja Kaarinalla on takanaan seksuaalisesti turhauttavat avioliitot, joissa he kokivat olevansa alisteisessa asemassa ja pelkästään antavana osapuolena:

> ”Mä koko ajan ehkä toivoin, että mä nyt saisin heiltä jotakin. Ja sitten en koskaan saanut mitään tai siis esittänyt koskaan henkilökohtasia toivomuksia. Toivoin, että mies nyt luonnostaan jotain ymmärtäis.” (Kaarina)

Varsinaisia onnettomien suhteiden veteraaneja ovat Taru ja Gerda. Taru menetti neitsyytensä joukkoraiskauksessa. Hänen historiastaan löytyvät myös kaksi pitkää seurustelusuhdetta uskottoman poikaystävän kanssa sekä väkivaltainen avioliitto. Gerdan alistumisen, saastaisuuden ja ”pakkoseksin” kokemukset liittyvät avomieheen ja myöhemmin aviomieheen – siis yhteensä vuosien yhteiseloon:

> ”Sanoin [aviomiehelle], et ’joka kerta, kun mä oon kaupassa’, mä olin kaupassa ehkä vaan pari kertaa viikossa, lasten kanssa vaikeeta käydä. Niin ’joka kerta, kun mä oon kaupassa, niin jos mä satun muistamaan,

10. 25 haastatellusta yksi, miespuolinen seksityöntekijä, arvioi olevansa ajoittain altavastaajana asiakassuhteissaan.

11. Olen testannut asiaa haastattelujen lisäksi laittamalla useita seksipalveluilmoituksia yleisimmin käytettyihin kontaktikanaviin. Esimerkiksi seksitreffeille jätetty ilmoitus viikonloppuvierailusta pikkukaupungissa poiki 58 yhteydenottoa – teoriassakaan seksityöntekijä ei ehdi ottaa vastaan tuona aikana yli 20:tä asiakasta, käytännössä määrä harvoin ylittää kymmentä. Huomattavaa on, että vaikka ilmoituksessa ei nettisivuston sääntöjen mukaan ollut mitään viitettä palveluiden maksullisuudesta, yhdellekään soittajalle asia ei ollut epäselvä.

miten iljettävä olo minulle tulee, tämmönen saastanen olo tulee siittä, että minun täytyy sinun kanssa harrastaa aviollisia velvollisuuksia, niin mä ostan joka kerta saippuan. Ja jos mulla ei oo rahaa ostaa saippuaa sillon kun mä haluan, mä pistän sen tavallaan muistiin ja seuraavalla kerralla mä ostan kaks'. Sitä saippuaa oli kilotolkulla. Oikeasti." (Gerda)

Pääosa haastateltujen kuvaamista alistetuksi tulemisen kokemuksista ei kuitenkaan ole sellaisia, jotka yleensä mielletään raskaasti traumaattisiksi. Kyse on valtasuhteista, joihin ei liity väkivaltaa, mutta joissa kertoja kokee joutuneensa hyväksikäytetyksi tai ainakin antaneensa enemmän kuin vastaanotti. Näillä kokemuksilla tuntuu olevan erityistä merkitystä kertojalleen nimenomaan vertailukohtana seksityön valtasuhteelle:

"Jotenkin aikasemmin mä vähän pelkäsin, osittain pelkäsin ja suhtauduin vähän niin kun kunnioittavalla etäisyydellä tavallaan miehiin. Nykyään se on kyllä ihan päinvastoin. Että miehet on se tarvitseva osapuoli ja mä voin käsitellä heitä vähän niin kuin mulle nyt sopii kulloinkin. Et jos mulle ei joku sovi, niin ei sovi ja mies saa sitten tyytyä siihen. Ne on alisteisessa asemassa minuun nähden. Minä olen se, joka päättää ja säätää. Mikä toisaalta sekin on väärin. Toisaalta ollaan kuitenkin tasa-arvosia. Mutta kyllä täytyy sanoo, et mä monesti tunnen ylemmyyttä." (Kaarina)

Alistetuksi tulemisen kokemuksen jälkeen voi olla vapauttavaa huomata, että oman nautinnon vaatimuksessa ei ole mitään väärää, että monet miehet suostuvat jopa maksamaan siitä ylimääräistä. Asiakkaiden suhtautuminen vakuuttaa, että myös aktiivinen ja haluava nainen voi olla viehättävä:

"tyhmätkin [asiakkaat] käy, kunhan ne on hyvännäköisiä ja hyviä punkassa! niin kuin äskeinenkin maalaismopopoika +raksatyöläinen ! jestas se kertoi vahvalla hämeenmurteellaan että se seuraa rallia ja ajelee mopolla ja se ei ole varmaan koskaan lukenut yhtäkään kirjaa mutta huh, sen kanssa oli ihana panna!" (Minttu)

"Ja mul on niinku ollu vaan sellanen, et mää nyt vaan oon niinku miehen tarpeiden tyydyttämistä varten. Mää en oo edes kokenu itse sitä tärkeeks sitä asiaa. Mut nyt mää oon ruvennu analysoimaan sitä juttuu tän työn myötä ja Janiin [poikaystävään] nähden ja muuten. Et mää osaan vaatia enemmän." (Ramona)

Näyttää siltä, että ainakin suomalaisessa kontekstissa seksityö voi rohkaista tekijäänsä keskittymään omaan nautintoonsa. Prostituutiosuhteessa on mahdollista ottaa aktiivinen ja hallitseva rooli, joka perinteisesti on liitetty maskuliiniseen seksuaalisuuteen. Tämä kokemus puolestaan on kannettavissa privaattisuhteisiin. On mahdollista, että useat näistä naisista olisivat kypsymisen myötä käyneet läpi samantyyppisen prosessin myös ilman seksityötä. Haastatteluhetkellä he kuitenkin kokivat nimenomaan seksityön tarjonneen avaimet seksuaalisen hyvinvoinnin lisäämiselle.

Tämä myyjän kannalta edullinen asetelma saattaa kuitenkin muuttua heti, jos yleinen kysynnän ja tarjonnan suhde tai asiakassuhteen sisäinen valta-asetelma järkkyy. Esimerkiksi Ramona kertoo, että koska hänen alueellaan samantapaista intiimihierontaa myy moni muukin, hän kokee joskus joutuvansa "mielistelemään" asiakkaita. Gerdan tapaus osoittaa, miten vastentahtoinen prostituutio voi olla hyvin traumaattinen kokemus. Hän lopetti katuprostituution kokonaan pelätessään sen uhkaavan mielenterveyttään:

"Mä ajattelin, et mä hankin itselleni semmosen erikoispuukon, jonka kahva on niinku kullinpää. Kun tää asiakas on siinä autossa turvavyö kiinni, niin mä sanon hänelle, et 'joo, et pidä se turvavyö päällä. Se on mun mielestä hauska. Ei sun tartte siitä mihikään nousta, mä mahun tähän sun mahas ja ratin väliin ihan hyvin, et vedä vähän taaksepäin ja näin'. Ja kun asiakas on siinä suunnilleen niinku lepoasennossa, niin ei se hirveesti kato. Siis sehän vaan odottaa, et tarjoillaan valmista. Missä mä sitten ottasin vähän niinkun vaatetta pois ja näin, iskisin sen puukon sen mahaan, ja ratsastasin sillä kyrvällä, joka soutais ees taas sen – siis eihän se oikeasti toimisi, koska olisihan sillä vieläkin kädet sillä ihmisellä. Ja möykkä varmaan sen mukainen. Mutta minun mielestä se oli kaunis ajatus. Jotenkin se vaan sopi siihen, et nämä velttokulliset vanhat ukonrähjät, jotka pesemättöminä kehtaavat tulla siihen vaatimaan, et mä otan heiltä suihin ilman kumia. Niin se oli niin ällöttävää, ja mä en usko, et he itse edes tajuaa, kuinka nöyryyttävä semmonen pyyntö on. 'Ota mun pesemätön lepotilassa oleva kulli suuhun.' – 'Ota ite!' Et huomas, et aggressiot kasvoi." (Gerda)

Asiakkaan ja seksityöntekijän valtasuhde on sidoksissa myös yksilöllisiin piirteisiin ja resursseihin. Minna ryhtyi seksityöntekijäksi 16-vuotiaana. Nuoruuden epävarmuuttaan hän tuli alistuneeksi asiakkaan pyyntöihin silloinkin, kun ne selvästi uhkasivat hänen omaa hyvinvointiaan:

"No oli yks kerta, no ei tää nyt oo mikään tosi paha juttu mut jäi jotenkin traumaks kuitenkin. Asiakas halus viedä mut seksin jälkeen parkkipaikalle ja soitti kavereitaan sinne. Mun piti tulla ulos autosta ja kääntyillä siinä, et ne näki mut kunnolla. Semmosta karjamarkkinameininkiä." (Minna)

Seksityöntekijöiden kokemus ammatistaan nimenomaan seksuaalisen määrittelyvallan lähteenä on hämmentävä. Jonkin verran on kyllä kirjoitettu prostituutiosta mahdollisena väylänä ta-

loudelliseen ja yhteiskunnalliseen itsenäisyyteen (Bassermann 1967, 36; Swantz 1979, 111–114; Marcus 1990, 60, 93). Sen sijaan seksuaalista itsenäistymistä ei juuri ole liitetty kaupalliseen seksiin – ainakaan myyjän osalta. Silti näyttää siltä, että joissakin olosuhteissa asiakkaan ja myyjän välinen valtasuhde voi emansipoida seksityöntekijän vaatimaan aikaisempaa määrätietoisemmin seksuaalista tyydytystä privaattisuhteissaan.

Uhrista asiantuntijaksi

Suomessa toimivilta seksityöntekijöiltä kerätyn aineiston valossa on vaikea nähdä yleispätevää sidosta kaupallisen seksin ja seksuaalisen vieraantumisen välillä. Työ ja oman seksuaalisuuden kokemus kietoutuvat toisiinsa vaihtelevin tavoin, seksityöntekijän omasta henkilöhistoriasta, käytettävissä olevista resursseista ja tilanteesta riippuen. Ainakin aineistooni päätyneet seksityöntekijät vaikuttavat kykeneviltä kokemaan seksuaalista nautintoa niin kaupallisissa kuin privaattisuhteissaankin.

Seksityöntekijät kuvaavat myös oman nautinnon etäännyttämistä. Tämä koetaan kuitenkin ensisijaisesti asiakastilanteiden hallintaa helpottavana työvälineenä, ei uhkana omalle seksuaaliselle hyvinvoinnille. Omille haluille annetaan tilaa, kun se on jälleen mahdollista, privaattisuhteissa ja luotettavimpien asiakkaiden kanssa. Toisaalta työssä saatu kontrollin tunne voi rohkaista seksityöntekijää puolustamaan aktiivisesti nautintoaan myös muissa suhteissaan.

Seksityöhön liittyy monia riiston ja hyväksikäytön mekanismeja, myös Suomessa. Seksityöntekijöiden oman äänen kuuleminen paljastaa kuitenkin ambivalenssin, miten ajankohdasta ja kontekstista riippuen prostituutio voi olla yksilön seksuaalisuutta rakentava tai tuhoava tekijä. Sen sijaan, että määrittelisimme kaupallisen seksisuhteen lähtökohtaisesti väkivaltaiseksi, tutkimuksessa olisi paneuduttava prostituution kulloisenkin toteutumisen ehtoihin.

Seksityön sisäisen varianssin tunnistaminen voi johtaa myös toisenlaisiin poliittisiin ratkaisuihin. Niin kauan kuin prostituutiota katsotaan yhtenäisenä ilmiönä ikään kuin ulkoapäin, pyrkimys sen määrälliseen vähentämiseen on johdonmukainen ja seksityöntekijät jäävät äänettömiksi väkivallan uhreiksi. Jos kuitenkin on olemassa seksityön kontekstista ja sen toimijoiden henkilökohtaisista ominaisuuksista johtuvaa vaihtelua, eivät kaupallisen seksin yhteiskunnalliset haitat enää palaudu pelkästään määrään: kymmenen itsenäistä escortia voi olla yhteiskunnallisesti parempi kuin yksi ihmiskaupan uhri. Laadullisten erojen havainnointi onnistuu vain kosketuksessa kenttään ja edellyttää siten seksityöntekijän nousemista suojeluobjektista oman elämänsä parhaaksi asiantuntijaksi.

KIRJALLISUUS

AGUSTÍN, LAURA M.: A Migrant World of Services. Social Politics 10 (2003): 3, 377–396

AGUSTÍN, LAURA MARÍA: Sex at the Margins. Migration, Labour Markets and the Rescue Industry. London: Zed Books, 2007

AUVINEN, TANJA: Suomen on annettava viesti, ettei se hyväksy naiskauppaa. Helsingin Sanomat 28.5.2006, C6

BARRY, KATHLEEN: Female Sexual Slavery. New York: New York University Press, 1984

BARRY, KATHLEEN: The Prostitution of Sexuality. New York: New York University Press, 1995

BASSERMANN, LUJO: Maailman vanhin ammatti. Kulttuurihistoria. Jyväskylä: Gummerus, 1967

BELL, SHANNON: Reading, Writing & Rewriting the Prostitute Body. Bloomington: Indiana University Press, 1994

CHAPKIS, WENDY: Live Sex Acts. Women Performing Erotic Labor. New York: Routledge, 1997

DWORKIN, ANDREA: Intercourse. New York: Free Press, 1987

ERIKSSON, NIKLAS & KNUTAGÅRD, HANS: Sexmänsäljer.se/x – nöje blir funktion. Rapportserie 1/2005. Malmö: RFSL rådgivningen Skåne, 2005

FARLEY, MELISSA & COTTON, ANN & LYNNE, JACQUELINE & ZUMBECK, SYBILLE & SPIWAK, FRIDA & REYES, MARIA E. & ALVAREZ, DINORAH & SEZGIN, UFUK: Prostitution and Trafficking in Nine Countries. An Update on Violence and Posttraumatic Stress Disorder. Journal of Trauma Practice 2 (2003), ¾, 33–74

FREIRE, PAULO: Sorrettujen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino, 2005

HOCHSCHILD, ARLIE RUSSEL: The Managed Heart. Commercialization of Human Feeling. London: University of California Press, 2003

HØIGÅRD, CECILIE & FINSTAD, LIV: Backstreets. Prostitution, Money and Love. Cambridge: Polity Press, 1992

IHMISKAUPPA, PARITUS JA PROSTITUUTIO. Työryhmän osamietintö. Työryhmämietintö 2003: 5. Helsinki: Oikeusministeriö, 2003

IRWIN, KATHERINE: Into the Dark Heart of Ethno-

graphy. The Lived Ethics and Inequality of Intimate Field Relationships. Qualitative Sociology 29 (2006), 155–175
Jeffreys, Sheila: Anticlimax. A feminist perspective on the sexual revolution. London: The Women's Press, 1990
Kempadoo, Kamala: The Migrant Tightrope. Experiences from the Caribbean. In: Kempadoo, Kamala & Doezema, Jo (eds): Global Sex Workers. Rights, Resistance, and Redefinition. New York: Routledge, 1998
Kontula, Anna: Prostituutio Suomessa. Helsinki: Sexpo-säätiö, 2005
Kontula, Anna & Laakso, Arja: Uskonnon paikka seksityöntekijöiden moraalikäsityksissä. Teoksessa: Aaltola, Mika (toim.): Politiikan ja uskonnon paikat. Ilmestyy 2007
Korvajärvi, Päivi: Palvelut, tietotekniikka ja emotionaalinen työ. Psykologia 34 (1999), 349–359
Laukkanen, Mari-Elina: Kuhinaa kulisseissa. Kun suomalainen mies myy potenssiaan. Raportteja 231. Helsinki: Stakes, 1998
Marcus, Emma: Hyvät tytöt pääsevät taivaaseen, pahat tytöt pääsevät joka paikkaan. Seksin ammattilaiset kertovat. Koonnut ja suomentanut Walter de Camp. Helsinki: Kustannus Odessa, 1990
McKeganey, Neil & Barnard, Marina: Sex Work on the Streets. Buckingham: Open University Press, 1996
O'Connell Davidson, Julia: Prostitution, Power and Freedom. Michigan 1998
O'Connell Davidson, Julia: Sex Work. Current Research Agendas. Work, Employment & Society 11 (1997): 4, 777–779
Pasko, Lisa: Naked Power. The Practice of Stripping as a Confidence Game. Sexualities 5 (2002): 1, 49–66.
Pateman, Carole: The Sexual Contract. Cambridge: Polity Press, 1988
Sanders, Teela: The Condom as Psychological Barrier. Female Sex Workers and Emotional Management. Feminism & Psychology 12 (2002): 4, 561–566
Sanders, Teela: Researching the Online Sex Work Community. In: Hine, Christine (ed.): Virtual Methods. Issues in Social Research on the Internet. Oxford: Berg, 2005
Sanders, Teela: Sexing Up the Subject. Methodological Nuances in Researching the Female Sex Industry. Sexualities 9 (2006): 4, 67–79. http://www.salli.org/info/lib/brussels2005manifesto.pdf (2.2.2007)
Scoular, Jane & O'Neill, Maggie: Regulating Prostitution. Social Inclusion, Responsibilization and the Politics of Prostitution Reform. British Journal of Criminology 47 (2007): 13, 764–778
Seymour, Diane & Sandiford, Peter: Learning emotion rules in service organizations: socialization and training in the UK public-house sector. Work, employment and society 19 (2005): 3, 547–564
Sharp, Keith & Earle, Sarah: Cyberpunters and cyberwhores. Prostitution on the internet. In: Jewkes, Yvonne (ed.): Dot.cons. Crime, deviance and identity on the Internet. Devon: Willan Publishing, 2003
Swantz, Marja-Liisa: Prostituution taloudelliset ehdot Tansaniassa. Teoksessa: Eskola, Katarina & Haavio-Mannila, Elina & Jallinoja, Riitta (toim.): Naisnäkökulmia. Juva: WSOY, 1979
Turvallisempaa seksiä, turvallisempaa seksityötä: Ammattilaisen turvaseksiopas. Helsinki: Pr-tukipiste ry, 1997
Varsa, Hannele: Prostituution näkymätön osa: miesasiakkaat. Lehti-ilmoitteluprostituution asiakkaista. Naistutkimusmonisteita 5/1986. Helsinki: Tasa-arvoasiain neuvottelukunta, 1986.

ENGLISH SUMMARY

Anna Kontula: Sexuality in sex work (Seksuaalisuus seksityössä)

The stereotypical view of prostitution is based on the idea that sex work destroys the woman's capability for sexual pleasure and alienates her from her sexuality. In this paper I ask what kind of links exist between sex work and the sex worker's experiences of pleasure. The article is based on three years of fieldwork in the world of the Finnish sex business. My main material consists of all messages posted on the closed internet discussion forum of sex workers (including 11,000 posts from 2003 to 2006) and interviews with 25 sex workers (20 women, 2 men and 3 transgender).

In the light of my interviews with Finnish prostitutes it is hard to see any common link between commercial sex and sexual alienation. In many cases, professional sex work requires distancing from one's own sexual pleasure and emotions, but even in this case my interviewees were capable of maintaining romantic private relationships in which they could derive sexual satisfaction. There are also many examples of how the experience of control in commercial acts has emancipated sex workers to more independent sexuality.

If there is internal variance, and the idea of the destructiveness of sex work is not universally obvious, this has to be taken into account in prostitution policy as well. Instead of compiling statistics on the numbers of prostitutes, we should consider the conditions under which sex work takes place. This also implies that instead of the traditional view of victimization, we should look upon sex workers as political agents and as experts in their own lives.

KEY WORDS
Sex work, sexuality, emotional work, Finland